

Erich Kästner s-a născut pe 23 februarie 1899 la Dresda. A scris poezii, romane, povestiri, dar a devenit celebru în toată lumea mai ales datorită cărților sale pentru copii.

Scriitorul s-a născut într-o familie săracă. Tatăl său era șelar, iar mama casnică. Pentru a suplimenta venitul familiei, mama lucra din când în când ca frizeriță.

Erich Kästner a avut o relație foarte apropiată cu mama sa. După plecarea de la Dresda, îi scria acesteia în fiecare zi. Figura mamei iubitoare și auto-ritare se regăsește, de altfel, în majoritatea scrierilor sale.

După studii de istorie, literatură, filozofie și teatru pe care le urmează la Leipzig, scriitorul pleacă la Berlin, unde lucrează ca jurnalist.

Erich Kästner a scris numeroase cărți pentru copii, printre care *35 mai* (1932), *Emil și cei trei gemeni* (1933, continuarea romanului *Emil și detectivii*) sau *Secretul celor două Lotte* (1949).

În 1960, Erich Kästner a primit Premiul Hans Christian Andersen, cea mai înaltă distincție pentru literatura pentru copii.

Scriitorul s-a stins din viață pe 29 iulie 1974, la München.

Walter Trier (25 iunie 1890, Praga, Cehia – 8 iulie 1951, Craighleith, Canada) a fost un ilustrator care a devenit cunoscut mai ales pentru ilustrațiile ce însoțesc textele lui Erich Kästner și pentru copertele realizate pentru revista britanică *Lilliput*.

S-a afirmat ca ilustrator la vârsta de 20 de ani, când s-a mutat la Berlin și a început să colaboreze cu publicații cunoscute ale vremii, precum revista satirică *Lustige Blätter*.

În 1929, Trier începe colaborarea cu Erich Kästner, pe atunci un tânăr jurnalist ce căuta să-și publice prima sa carte pentru copii, *Emil și detectivii*. Colaborarea dintre Walter Trier și Erich Kästner a durat 25 de ani și include unele dintre cele mai cunoscute titluri ale lui Kästner, precum *Clasa zburătoare* și *Cele două Lotte*.

În prezent, Galeria de artă AGO din Ontario, Canada, cuprinde 1100 de lucrări în Colecția Walter Trier.

ERICH
KÄSTNER

Clasa zburătoare

Ilustrații de Walter Trier

Traducere din germană
de Iulian Bocai

ARTHUR

Redactor: Anamaria Omer
Tehnoredactor: Monica Manolache
Copertă: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KÄSTNER, ERICH

Clasa zburătoare / Erich Kästner; il. de Walter Trier; trad. din germană de Iulian Bocai. – București: Editura Arthur, 2019

ISBN 978-606-788-522-4

I. Trier, Walter (il.)
II. Bocai, Iulian (trad.)

821.112.2

ERICH KÄSTNER
Das Fliegende Klassenzimmer
© Atrium Verlag, Zürich, 1935

© Editura Arthur, 2019, pentru prezenta ediție
Editura Arthur este un imprint al Grupului Editorial ART

Prima parte a prologului

*cuprinde: o discuție între Doamna Kästner și fiul ei;
o privire asupra vârfului Zugspitze; un fluture pe nume
Gottfried; o pisică cu pete albe și negre; niște zăpadă
eternă; un sfârșit de zi armonios și dovada întemeiată
că vițeii ajung câteodată boi.*

De data asta e vorba despre o poveste de Crăciun în toată regula. De fapt, așa fi vrut s-o scriu acum doi ani; apoi, firește, și anul trecut. Dar mereu a intervenit câte ceva, cum se întâmplă des cu lucrurile astea. Până când mama mi-a spus recent:

— Dacă n-o scrii nici anul ăsta, nu primești nimic de Crăciun!

Așa m-am hotărât. Mi-am făcut imediat bagajul, mi-am pus racheta de tenis, costumul de baie, stiloul verde și foarte multă hârtie și, când ne-am pomenit transpirați și fără suflare în gară, am întrebat:

— Și-acum încotro?

Se înțelege că e cât se poate de greu să pui cap la cap o poveste de Crăciun în toiul unei veri așa toride. Nu te poți așeza dintr-odată să scrii: „Era un frig tăios, zăpada cădea

în troiene și domnului doctor Eisenmayer îi înghețaseră amândoi lobii urechilor uitându-se pe fereastră..." Adică, chiar dac-ai vrea, n-ai putea scrie așa ceva în august, când stai ca o friptură înăbușită, la piscina publică, așteptând să faci insolație. Sau ai putea?

Femeile sunt practice. Mama știa ce să facă. S-a dus la ghișeul de bilete, i-a făcut un semn prietenos vânzătorului și a întrebat:

— Îmi puteți spune, vă rog, unde e zăpadă în august?

— La Polul Nord, a vrut bărbatul să zică mai întâi, dar apoi a recunoscut-o pe mama și și-a stăpânit observația impertinentă, dând un răspuns politicos: Pe Zugspitze, doamnă Kästner.

Și așa a trebuit să-mi cumpăr pe loc un bilet spre Bavaria superioară. Mama mi-a zis încă o dată:

— Să nu-mi vii acasă fără povestea de Crăciun! Dacă se face prea cald, arunci o privire asupra zăpezii de pe Zugspitze! Ne-am înțeles?

Chiar atunci a plecat trenul.

— Să nu uiți să trimiți rufăria acasă! a strigat în urma mea.

Am strigat și eu, dar numai ca s-o enervez puțin:

— Și udă florile!

După care ne-am făcut semn cu batistele până când nu ne-am mai văzut unul pe celălalt.

Acum, de paisprezece zile locuiesc la poalele muntelui Zugspitze, pe malul unui lac cu apa de un verde profund, și, când nu înot sau fac sport sau joc tenis, ori dacă nu mă plimb cu barca, stau în mijlocul unei pășuni nesfârșite, pe o mică bancă de lemn, cu o masă în față care se tot bălăngăne și pe care-mi scriu povestea de Crăciun.

În jurul meu înfloresc flori de toate culorile. Firele de iarbă se apleacă respectuoase în fața vântului. Fluturii au ieșit la plimbare. Iar unul dintre ei, un ochi-de-păun, mă vizitează și pe mine din când în când. L-am botezat Gottfried și ne înțelegem bine. Nu trece zi în care să nu vină fluturând și să nu se așeze pe foile mele de hârtie.

— Ce faci, Gottfried? îl întreb. Cum merge viața?

Iar el, drept răspuns, își ridică și-și coboară aripile, după care-și vede fericit de drum.

Mai încolo, la marginea unei păduri întunecate de brad, cineva a lăsat o mare grămadă de lemne. Peste lemne se strecoară o pisică cu pete albe și negre, holbându-se la mine. Am o mare bănuială că e vrăjită și că ar putea să vorbească dac-ar vrea. Numai că nu vrea. De fiecare dată când îmi aprind o țigară, își înfoaie spatele.

După-amiaza se face nevăzută, fiindcă e prea cald pentru ea. Și pentru mine, de fapt, dar eu rămân pe loc. Nu e puțin lucru să stai așa, degeaba, și să te coci la soare, pentru ca apoi să descrii o bătaie cu bulgări.

Mă reazem înapoi de banca mea din lemn, îmi ridic privirea asupra vârfului Zugspitze, pe ale cărui uriașe stânci zimțate strălucește zăpada eternă – și uite așa pot scrie iarăși. În unele zile, din zonele mai furtunoase ale lacului se ridică nori, care apoi taie cerul în linie dreaptă până ajung la vârf și se îngrămădesc în fața lui de nu mai poți vedea muntele de ei.

În asemenea zile, s-a zis cu descrierile de bătați cu bulgări de zăpadă și alte aventuri de iarnă. Dar nu contează. Atunci scriu scene de interior. Trebuie să știi să lucrezi cu ce ai.

În fiecare seară, trece pe la mine Eduard. Eduard este un vițel frumos ca-n povești, brun, cu coarne mici. Îl auzi venind de departe, fiindcă are un clopot atârnat la gât. La început, îl auzi în depărtare, fiindcă paște undeva sus, pe o pășune alpină. După care clopotul se-aude tot mai aproape. Într-un sfârșit îl poți și vedea. Pășește printre brazii de un verde-închis, cu două sau trei margarete galbene în gură, de parcă le-ar fi cules special pentru mine, și-apoi merge mocăit până ajunge la mine.

— Ei, Eduard, ai terminat munca deja? îl întreb.

El mă privește cu ochi mari și dă din cap, făcându-și clopotul să sune.

Dar mai stă o vreme să mănânce, fiindcă aici găsește anemone și piciorul-cocoșului. Iar eu mai scriu câteva

În fiecare seară, trece pe la mine Eduard

rânduri. Sus de tot dă roată un vultur care se pierde în înaltul cerului.

Într-un sfârșit, îmi închid stiloul verde și-l bat pe Eduard pe blana caldă și lucioasă. Iar el mă înghiontește cu coarnele lui mici, ca să mă ridic. După care pornim amândoi spre casă, peste pășunea frumoasă și colorată.

Ne despărțim în fața hotelului. Eduard nu locuiește la hotel, ci undeva după colț, la niște fermieri.

I-am făcut de curând o vizită fermierului și el mi-a zis că Eduard sigur o să devină mai târziu un mare bou.

A doua parte a prologului

cuprinde: pierderea unui stilou verde; câteva observații despre mărimea lacrimilor de copil; călătoria pe ocean a micului Jonathan Trotz; motivul pentru care bunicii lui n-au venit să-l ia; un cântec de laudă pentru bătături și un îndemn urgent de a reconcilia curajul cu înțelepciunea.

De fapt, voiam încă de ieri seară să continui să scriu, după ce-am mâncat și mă aflu în restaurant. Lumina aceea feerică de apus a Alpilor dispăruse. Vârfurile Zugspitze și Riffelwand se cufundau în negura nopții care se apropia. Iar de cealaltă parte a lacului, luna plină veghea surâzătoare deasupra pădurii negre.

Atunci am băgat de seamă că mi-am pierdut stiloul verde. Sigur îmi căzuse din geantă în drumul spre hotel. Poate Eduard, vițelul frumos ca-n povești, îl confundase cu un fir de iarbă și-l înghițise. Oricum, mă aflu în restaurant și nu puteam să scriu. Fiindcă în tot hotelul ăla, care era totuși un hotel pretențios, nu exista un stilou verde pe care să mi-l poată împrumuta cineva. Mai mare dragul, nu?

În cele din urmă am pus mâna pe-o carte de copii pe care mi-o trimisese autorul și-am început să citesc din ea. Dar n-a durat mult până s-o las deoparte, atât de tare mă enervase. Să vă spun și de ce. Domnul acela voia să-i facă pe copiii care-i citeau cartea să creadă că sunt din cale afară de veseli și că e un mare noroc că nu știu ce să facă. Acest domn nesincer scria de parcă copilăria ar fi fost mereu făcută din cel mai bun aluat.

Cum poate un adult să-și uite atât de repede tinerețea, încât ajunge într-o zi să nu mai știe cât de triști și de nefericiți pot uneori să fie copiii? (Și cu ocazia asta vreau să vă rog să nu vă uitați niciodată copilăria. Îmi promiteți? Pe cuvânt de onoare?)

Nu contează dacă cineva plânge pentru o păpușă stricată sau, mai târziu, pentru că-și pierde un prieten. În viață nu contează de ce suferi, ci cât suferi. Lacrimile copiilor nu sunt, vai de mine, mici, și adesea cântăresc mai mult decât lacrimile adulților. Nu vreau să mă-nțelegeți greșit! Nu vrem deloc să ajungem inutil de sensibili. Vreau doar să spun că dacă te doare ceva, trebuie să fii sincer. Sincer până-n măduva oaselor.

În povestea asta de Crăciun, pe care voi începe să v-o spun din capitolul următor, e vorba despre un tânăr pe care-l cheamă Jonathan Trotz și pe care lumea îl strigă Johnny. Acest elev de clasa a noua nu este personajul principal al cărții. Dar drumul lui prin viață l-a adus și

pe aici. S-a născut în New York. Tatăl lui era german. Mamă-sa era americană. Iar cei doi au trăit unul cu altul ca șoarecele și pisica. În cele din urmă, mama a plecat. Și când Johnny avea patru ani, tatăl său l-a dus în portul din New York și l-a urcat pe un vapor care ducea în Germania. I-a cumpărat tânărului un bilet, i-a dat o bancnotă de zece dolari într-un portmoneu maro de copii și i-a atârnat de gât o bucată de carton, pe care era scris numele lui Johnny. Apoi s-au dus amândoi la căpitan. Iar tatăl i-a spus ofițerului:

— Luați-mi, vă rog, fiul cu dumneavoastră până-n Germania. Bunicii o să vină să-l ia de pe vapor în Hamburg.

— În regulă, domnule, i-a răspuns căpitanul.

Și tatăl lui Johnny s-a făcut nevăzut.

Tânărul a traversat oceanul singur-singurel. Toți pasagerii au fost prietenoși cu el, îi dădeau ciocolată și, citind ce scria pe carton, îi spuneau:

— Să știi că ești foarte norocos că poți să traversezi marele ocean încă din copilărie!

După ce-au petrecut o săptămână pe drum, au ajuns la Hamburg. Iar căpitanul s-a pus să-i aștepte pe bunicii lui Johnny pe pasarelă. Pasagerii au coborât cu toții și l-au bătut încă o dată cu palma pe umăr. Un profesor de latină i-a spus foarte mișcat: „Să ai parte numai de bine, băiețel!” Iar marinarii care coborau pe uscat strigau: „Fii